

tit. can. 3. caus. 30. qu. 5. quod tamen sponsalia de necessitate non sint matrimonio præmittenda verius autumo contra Harprecht. *inst. de nupt. n. 2.* Sic enim habet manifesta utriusque juris decisio in *L. 9. ff. h. tit. cap. 31. eod. & C. 3. de spons. duor.*

CAPUT I.
DE
CONSTITUTIONE SPON-
SALIIUM.

§. 1.

Sponsalia, ut ritè constituentur præprimis adsint personæ habiles quæ velint, ac possint mutuam facere de futuro matrimonio promissionem, quales cum Sponsalia sibi sæpè proprio, sæpè alieno nomine constituent *L. 18. ff. h. tit. cap. 1. de despons. impubl.*

§. 2.

Hinc quoad personas nomine proprio constituentes sciendum est, quod primò requiratur de jure naturali usus rationis, & ea ætas, in quâ bonum à malo secernere, ac per deliberatam promissionem se obligare queant. *cap. cum dilectus, 24. h. tit. L. 8. & 14. ff. eod.* quare amentes furiosi, dormientes, ebrii perfectè tales sponsalia validè non contrahunt, deficit enim pro illo tempore usus rationis, & ex eo consequens deliberatio, quid quæsò judica-

dicabit Bicias, qui impiger hausit spumantes aliquot pateras, & pleno se proluit auro? ætas autem ad sponsalia requisita jure positivo Canonico ad septennium est determinata per *cap. 4, 5. & 13. de despons. impuber.* ob præsumptionem generalem communis periculi, & carentiæ sufficientis iudicii in puero nondum septenni.

S. 3.

Requiritur 2dò. libertas tam plena, & pura, ut consensus in sponsalia præstandus non alligetur imprimis conditioni alicui impossibili affirmativè adjectæ sub hac, similivè verborum formulâ, *si cælum digito tetigeris, si mare ebiberis*, deinde per metum gravem, & injustè incussum non extorqueatur consensus *cap. 11. de despons. impub. & arg. cap. 14, 15, 21. & 28. h. tit.* & quoad prius in genere ex *L. 31. ff. de obl. & act.* constat contractus tam bonæ fidei quàm stricti juris impossibili tali conditione interpositâ nullius momenti esse, ergo & in specie de contractu sponsalicio id intelligendum, & alias sponsalia fore ipso jure nulla, si in ordine ad eadem celebranda sit metus gravis injustè incussum à causâ extrinsecâ verius est, quia, licet sponsalia ex naturâ suâ sint rescindibilia, hoc ipso tamen, quod pro objecto habeant actum irrevocabilem matrimonium scilicet vi & virtute contractûs sponsalitiæ ponendum valere non possunt, si matrimonium valere nequeat.

§. 4.

Tertio requiritur Carentia impedimenti perpetui seu dirimentis, seu impediētis matrimonium, dirimentis, quia cum hoc nequit stare matrimonium, impediētis, quia sic contracta sponsalia habent promissionem rei illicitæ, quæ sinè peccato mortali servari nequit, & hinc etiam invalidam arg. *cap. ult. de pact. in 6. cap. 6. de reg. jur. in 6. L. 15. ff. de condit. instit. ubi facta, quæ ledunt pietatem, existimationem verecundiam nostram, ac contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est*, hinc spontaneâ fuit sequelâ cum, qui voto servandæ in sæculo castitatis, aut emittendæ in approbatâ religione professionis se deo obstrinxisset, cum homine sponsalia contrahendo nihil agere, an autem si contractis sic sponsalibus præsentæ sponsæ accesserit defloratio, illa sint adimplenda & antecedentis voti executio differenda problema sit.

§. 5.

EX personis alieno nomine sponsalia contrahere violentibus sunt aliquæ, quibus nullo ad hoc negotium est opus mandato, sic parentes utriusque sexûs nomine liberorum etiam absentium, emancipatorum, aut illegitimorum possunt contrahere sponsalia absquè horum mandato, cum optimum pro liberis consilium capere præsumantur *cap. tua nos 1. de despons. impub. cap. un. §. porro eod. in 6. ita ut liberi. si præsentibus sint, contractumque sponsalium constitui intelligant, non tamen contradicant,*

tali suo silentio consentire præsumantur, si absentes sint, & contractum ignorent, nequidem consentire præsumantur, si autem scientes siue nescientes sint, non antè ullam subeant ex similibus sponsalibus obligationem, quàm ipsimet verò proprio, ac naturali consensu factum parentum tacitè vel expressè ratificent *d. cap. un. in 6. L. 5. ff. h. tit. & ratio est. in Can. 2. caus. 27. q. 2. & Can. un. caus. 30. qu. 2.*

§. 6.

EX dictis tamen facilè patet, ea sponsalia, quæ propinquus alius pro propinquo, aut tutor pro pupillo sciente & tacente contrahit, nec verè nec præsumptivè obligare Engel. *ad. tit. de despons. impub. ff. 2. n. 5.* ut his mandato opus sit non generali, sed speciali contrahendi cum certâ, & individuali personâ etiam eo tempore, quo sponsalia celebrantur adhuc verè perdurante arg. *cap. ult. de procurat. in 6.* speciale siquidem est in favorem contractûs matrimonialis, & sponsalitii ad cuius valorem in foro conscientiae non sufficit alius consensus, quàm verus & naturalis, quod procurator nequeat obligare principalem, quamprimùm hic suum mandatum revocaverit etiam procuratore ignorante, secus ac in contractibus aliis merè politicis, cùm quos deficientem ex unâ parte consensum respublica potest supplere Schmier *de spons. & matr. part. 1. cap. 2. num. 86.*

§. 7.

CERTA interim ad sponsalia & proprio, & alieno nomine ritè contrahenda forma requiritur, quæ nimirum consistat in verâ, seriâ, deliberatâque promissione futuri matrimonii determinatâ ad certam personam, huic exterius manifestatâ, & ab eâ acceptatâ cum simili repromissione, ita communiter omnes, ex eo autem, quod promissio debeat esse vera, seria, ac deliberata palam est, cum, qui cum fictâ promissione matrimonii usum corporis eblanditur à fœminâ, vi talis promissionis non obligari ad matrimonium, quanquam hoc casu tantopere apud AA. agitato teneatur vi contractûs innominati *facio, ut facias*, qualem hoc ipso inivisse, & implere velle convincitur, dum usum corporis quem fœmina sub conditione ineundi matrimonii demùm concessit, ipse accepit, maximè cum jura in quovis contractu oneroso liberam decipiendi facultatem velint sublatam, sitque hic injuria alio modo non compensabilis, facit huc arg. *L. 4. §. 3. ff. de condit. ob turp. caus.*

§. 8.

AD hoc, ut promissio exterius manifestetur verba potissima sunt, aut his æquivalentia signa *cap. 7. h. tit. cap. 6. de v. sign.* ea nimirum, quæ vel ex nativâ significatione, vel ex consuetudine loci denotant promissionem futuri matrimonii, in dubio autem, an verba, aut signa sufficientia adsint, potius contrâ, quàm propter sponsalia judi-

judicandum erit *arg. L. arrianus 47. ff. de ob. & act.* Solent enim matrimonia coacta difficiles habere exitus *cap. 17. h. tit.* ut proinde verba amatoria: *Non ducam aliam, nisi te, tu es mea charissima*, & alia hujus generis suaves viridorum annorum ineptia nudae crudae sponsalia non conficiant, cum mutuus saepe amor honestus per talia verba malit sustentari intra limites liberae conversationis, quam ad gravem matrimonii incundi obligationem extendi.

§. 9.

Cumque etiam ex positis promissio debeat esse determinata ad certam personam, sponsalia non esse completa dicendum eo casu, quoquis pluribus puellis etiam repromittentibus promitteret, quod unam ex illis duceret, nisi forti promissioni suae talem adjiceret conditionem, ut eam purificatam appareat, cui fidem suam voluerit obligatam *cap. un. pr. h. tit. in 6.* debet & ad sponsalia determinata accedere acceptatio, & repromissio, nam sine his nulla oritur obligatio sponsalitia, licet quis aut in coronam plurium declaret, aut etiam in praesentiam optatae sponsae non acceptantis ediceret se velle eam ducere, idque ob naturam sponsaliorum mutuuum maris, & foeminae consensum exigentium in *L. 1. ff. h. tit. & can. 3. caus. 30. q. 5.* quo sensu solent monere Doctores contractum sponsaliorum claudicare non posse.

Sciendum adhuc sponsalia, ut & matrimonia sine implorato parentum consensu attentata esse quidem valida & jure naturali cum electio statûs perpetuû debeat esse liberrima, nec ab alterius voluntate dependens, ne quis absquè culpâ perpetuò miser esse cogatur, & jure divino per *cap. 7. Tobiaë*, ubi tobias junior de consilio angeli sine parentum scitu, & ascensu legitimum matrimonium contraxisse legitur & jure canonico per *can. 2. caus. 27. qu. 2. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.* quidquid sit de jure civili per *L. 7. §. 1. ff. h. tit. & L. 2. ff. derit. nupt.* Non sunt tamen licita Vallens. *h. tit. §. 9. n. 2.* hinc plurima principum, legislatorumque statuta talia matrimonia non quidem quoad substantiam, sed quoad effectus civiles dotis, & hæreditariæ successionis justè constringunt, prout ordinatio Julia & Montium *cap. 73. von Bestrafung der Söhne und Töchter / die sich ohn ihrer Elteren Willen und Wissen verheyrathen* parentes ad filias ante annum ætatis æstum, filiosfamilias autem ante 30mum nubentes dotandum non obligat, & ut ut in Galliâ, Angliâ, Scotiâ, Siciliâ, regnoque Neapolitano potentioribus regnorum vasallis absque regis arbitratu, & concessione non liceat cum exteris inire nuptias teste Myler ab Ehrenbach in *Gamolog. cap. 2. n. 4. & s.* Imperii tamen nostri principes etiam inconsulto imperatore cum exteris magnatibus, licet hic subinde contradixerit, fœdera conjugalia

pangere possunt ita Betsius *de pact. famil. illust. cap. 4.* Rhetius *in inst. jur. publ. lib. 1. tit. 21. §. 1.* Verùm an sponsalibus possit adjici pœna conventionalis in casum resilienciæ quæstio est, quam sic contra Sanchez *de matr. lib. 1. disp. 30. n. 2.* aliosque affirmativè resolvo, ut existimem licere pœnam adjicere ex partium conventionem solvendam ab eo, qui sine justâ causâ resilit nec obstat, *cap. gemma 29. x. h. tit. L. 134. ff. de V. O.*

§. II.

EX sponsalibus ritè constitutis consurgunt effectus notabiles, & diversi pro diversitate formæ ac modi, sub quibus coaluerunt, sic si sponsalia sint absolutè contracta, producant eadem respectu sponsorum gravem imprimis, & efficacem obligationem matrimonium promissum debito; eoque, si expresso partium consensu determinatum non foret, proximè commodiore tempore ineundi *cap. 10. h. tit. §. arg. L. 14. ff. de reg. jur.* adeò ut nequidem quis alteri offerendo interesse liberetur ab hâc obligatione *can. 27, 47, & 50. caus. 27. qu. 2.* nam & verior est doctrina generalis eum, qui factum promissit, id teneri præcisè præstare non tantùm si prægnans sit *cap. 1. & 3. de pact. §. sed & 1. inst. de empt. vendit. L. 75. §. ult. ff. de V. O. L. si quis 35. §. ult. cod. de donat. 2. f. 7. & 26.* Sed etiam si simplex *L. 5. §. 2. ff. de P. V. L. 5. in pr. §. 1. & 2. L. 10. §. 3. ff. mandati.* dein sponsalia respectu cognatorum sponsi & sponsæ ponunt impedimentum publicæ honestatis dirimens matrimonium

nium inter personas sponsæ primo gradu conjunctas, & sponsi primo gradu consanguineos *Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 3.* Sponsalia denique producunt respectu similium sponsaliorum supervenientium obstaculum, quominus hæc posteriora licet accedente copulâ sint seu licita, seu valida, nec enim corpus uni devinctum rursus alteri potest obligari, & hinc neuter ex iis absque læsione justitiæ audet seu carnaliter commisceri, seu verbaliter desponsari tertiæ personæ, jus siquidem primæ sponsæ aut sponso quæsitum per improbitatem & perfidiam alterius nequit eidem auferri *Covarruv. p. 1. cap. 4. §. 1. num. 15.*

CAPUT II.

DE

DISSOLUTIONE SPONSALIORUM.

§. 1.

Licet ad hoc, ut sponsalia semel valida persistant, conficiantur chyrographa, seu scripta nuptialia, in quibus promissio matrimonii unâ cum pactis annexis describitur, constituentur arrhæ quasi pignora adimplendi matrimonii, fiant sponsalitiæ largitates seu donationes inter spon-
 sos de futuro in spem matrimonii, imò & adjiciantur poenæ conventionales in casum injustæ resilientiæ, illa ta-